

STUDIE 13 “KIES NU”

1. Introductie

Wanneer wij de laatste week van december binnenstappen, voelen velen van ons spontaan de neiging om even stil te staan. Wij kijken terug op wat het jaar gebracht heeft—wat we hebben gewonnen, wat we hebben verloren, waar we gegroeid zijn en waar we vastgelopen zijn. Het is een moment waarop mensen nieuwe voornemens formuleren, maar ook een moment van eerlijkheid: niet alles is gelukt wat we hadden gehoopt, en niet alle keuzes die we maakten, waren de juiste. Het is daarom opvallend dat wij juist in deze week, op de grens van oud en nieuw, het laatste hoofdstuk van Jozua openen. Het is niet alleen het einde van een boek, maar ook het einde van een kwartaal waarin we samen door dit verhaal zijn gereisd. En nu staan wij, net als Israël in Sichem, op een kruispunt dat zowel terugkijken als vooruitkijken vraagt.

Jozua 24 klinkt als een uitnodiging die precies past bij dit seizoen. Niet de soort uitnodiging die wij kennen van onze eigen goede voornemens, die vaak rusten op wilskracht, maar een uitnodiging om te kiezen vanuit een ander vertrekpunt: vanuit herinnering. Terwijl wij geneigd zijn om te beginnen bij wat wij willen verbeteren, begint Jozua bij wie God geweest is. Hij zegt eigenlijk: *Zie eerst hoe God jullie gedragen heeft en kies dan vanuit dat verhaal* (Jozua 24:3-13 samengevat).

Dat maakt deze tekst precies geschikt voor dit moment van ons jaar én van onze studie. Aan het einde van Jozua, en aan het einde van december, horen wij dezelfde vraag die het volk toen hoorde: *“En jullie? Hoe willen jullie verder?”* Niet als druk of prestatie, maar als antwoord op wat God al gedaan heeft.

Samen overleggen

1. Wat doet het met jou dat deze les — “Kies nu” — precies valt in de laatste week van december?
2. Zijn er keuzes of voornemens van het voorbije jaar die je nu anders bekijkt wanneer je Jozua’s oproep hoort om eerst naar Gods daden te kijken?
3. In onze individualistische samenleving worden we voortdurend aangemoedigd om alles zelf te beslissen, en als we eerlijk zijn, is dat meestal ook hoe we het doen. Maar wat leert de boodschap van Jozua 24 ons over het meenemen van God in onze keuzes? Zeker nu we opnieuw voor beslissingen en voornemens voor het komende jaar staan.

2. Het verhaal dat God zelf vertelt (Jozua 24:1-13)

Wanneer Jozua het volk in Sichem samenroept, spreekt hij hen niet toe in de vorm van een persoonlijke afscheidsrede, maar als een profeet die nog één keer de stem van de HEER laat klinken. De eerste dertien verzen van het hoofdstuk zijn opvallend omdat God daarin zelf een geschiedenisoverzicht geeft. Het is geen objectieve, encyclopedische samenvatting van Israël’s verleden, maar een verhaal in de ik-vorm waarin God zijn eigen handelen benadrukt: *“Ik heb uw vader Abraham weggehaald... Ik heb hem veel nakomelingen gegeven”* (Jozua 24:3, NBV21); *“Ik stuurde Mozes en Aäron”* (vers 5); *“Ik leidde u uit Egypte”* (vers 6); *“Ik gaf hen in uw hand”* (vers 8); *“Ik deed dit alles voor u”* (vers 13). De tekst is zo opgebouwd dat de hoorder geen enkele ruimte krijgt om zichzelf centraal te stellen. Waar wij in onze cultuur het normaal vinden om ons eigen levensverhaal te verwoorden vanuit ons eigen perspectief — *“ik besloot, ik ontdekte, ik koos”* — laat dit gedeelte ons voelen dat geloof in de Bijbelse zin begint bij een diep besef dat God al lang vóór ons aan het werk was, en dat ons leven zich eigenlijk afspeelt binnen een verhaal dat niet door onszelf, maar door Hem geschreven is.

Een detail dat kort werd vermeld in de les van zondag van de standaardstudiegids, maar dat we vaak over het hoofd zien, is dat God zegt: *“U hebt met eigen ogen gezien wat Ik in Egypte heb gedaan”* (vers 7). Strikt genomen klopt dat historisch niet, want de generatie die daadwerkelijk de plagen en de

doortocht door de Rietzee (de Rode zee) heeft meegemaakt, is grotendeels gestorven in de woestijn. Toch spreekt God de nieuwe generatie aan alsof zij persoonlijk getuigen waren van het oude reddingswerk. Hetzelfde fenomeen zien we in Deuteronomium 5:3, waar Mozes zegt: “Niet met onze voorouders heeft de HEER dit verbond gesloten, maar met ons, met wie hier nu in leven zijn” (NBV21), hoewel de eerste verbondssluiting tientallen jaren eerder heeft plaatsgevonden. Dat betekent dat God geen geschiedenisles geeft, maar hen opnieuw in het verhaal binnenneemt. De redding uit Egypte wordt niet voorgesteld als iets dat bij een ander volk, in een andere tijd, in een ver verleden is gebeurd — het wordt hun eigen ervaring, hun eigen identiteit.

Voor ons als gelovigen vandaag, zeker in een West-Europese context waarin geloof sowieso meer fragiel is geworden, kan dit gedeelte bevrijdend maar ook uitdagend zijn. Het confronteert ons met de realiteit dat ons geloof niet begint bij onze zoektochten, onze religieuze gevoelens of onze beslissingen, maar bij God die al lang vóór wij Hem opmerkten, aan het trekken, uitnodigen en redden was. Tegelijk vraagt het van ons om onszelf niet meer te begrijpen als individuen die hun eigen betekenis projecteren op het leven, maar als mensen die opgenomen zijn in een groter, eeuwenoud verhaal dat ons draagt.

Sameno verleggen

4. Waarom denk je dat Jozua zoveel nadruk legt op het verleden voordat hij het volk vraagt een keuze te maken? Wat leert dat over hoe God met mensen werkt? Hoe verhoudt het volgende citaat van Ellen G. White zich tot de woorden van Joshua? *“Wij hebben niets te vrezen voor de toekomst, tenzij wij vergeten hoe de Heer ons in het verleden heeft geleid, en wat Hij ons heeft geleerd in onze geschiedenis tot nu toe.”* Life Sketches of Ellen G. White (1915) blz, 196.
5. In Jozua 24 spreekt God tegen een generatie die de uittocht niet zelf heeft meegemaakt, alsof zij er wél bij waren. In welke zin kan iets dat “niet letterlijk gebeurd is met mij” toch waar worden op onze identiteitsniveau? Vraagt het geloof ons soms om op een andere manier naar de werkelijkheid te kijken dan de wetenschappelijke moderne manier?
6. Worstelt jij ermee dat God soms tot ons spreekt alsof wij deel uitmaken van gebeurtenissen die we historisch nooit hebben meegemaakt? En als dat zo is, wat kunnen we dan met dat gevoel doen? Kunnen we die spanning veranderen, of hoort ze gewoon bij hoe wij in de 21ste eeuw geloof ervaren?

3. Kiezen met afgoden in de kast (Jozua 24:14–24)

Wanneer Jozua het volk oproept om de HEER te dienen “met oprechtheid en trouw” (vers 14 HSV), gebruikt hij woorden die meer zeggen dan onze moderne oren misschien horen. *Tamim* verwijst naar heelheid, een hart dat niet gescheurd is tussen verschillende loyaliteiten. *’Emet* gaat over trouw en betrouwbaarheid, over een leven dat stevig geworteld is. Jozua vraagt dus niet om enthousiaste religieuze taal, maar om innerlijke integriteit. Toch blijkt dat er in het volk nog afgoden aanwezig zijn — niet symbolisch, maar concreet genoeg om “weggedaan” te moeten worden (vers 23). Net als bij Jakob in Sichem (Genesis 35:4, NBV21) moeten deze restanten van oude loyaliteiten begraven worden, omdat ze het hart verdelen.

Wanneer het volk vroom antwoordt: “Wij zullen eveneens de HEERE dienen, want Hij is onze God.” (vers 18 HSV) reageren ze snel en overtuigd. Maar Jozua vertraagt het moment met zijn ongemakkelijke zin: U zult de HEERE niet kunnen dienen, want Hij is een heilig God, Hij is een na-ijverig God. (vers 19). Hij zegt dit niet om hen te ontmoedigen, maar om hen te behoeden voor oppervlakkige beloftes. Jozua kent de geschiedenis: het volk dat bij de Sinaï plechtig zei “Alles wat de HEER zegt, zullen wij doen.” (Exodus 19:8; 24:3,7 NBV21), stond even later voor een gouden kalf (Exodus 32).

De woorden “heilig” en “na-ijverig” verwijzen niet naar strengheid, maar naar betrokkenheid. God vraagt geen gedeelde loyaliteit omdat gedeelde loyaliteit het onmogelijk maakt om werkelijk te groeien in vertrouwen. Zoals Jezus later zegt: “Niemand kan twee heren dienen” (Mattheüs 6:24, NBV21). De

kern van dit gedeelte draait dus niet om schuldgevoel, maar om eerlijkheid tegenover onszelf: kiezen voor God vraagt meer dan woorden. Het vraagt ons om echte betrokkenheid in plaats van oppervlakkige beloftes.

Samen overleggen

7. In vers 15 spreekt Jozua één van de meest kenmerkende uitspraken van het Oude Testament uit: “Maar wat mij en mijn huis betreft, wij zullen de HEERE dienen!” (HSV). Wat betekenen deze woorden voor jou persoonlijk? En welke lessen neem jij hieruit mee?
8. In een tijd waarin iedereen volle vrijheid heeft om God op zijn of haar eigen manier te dienen, hoe luisteren wij dan naar Jozua’s woorden “Jullie kunnen de HEER niet dienen” die zo streng en exclusivistisch klinken? Wat betekenen ze voor ons vandaag?
9. Jozua prikt door snelle, religieuze woorden heen. Welke vormen van “snelle beloftes” herken jij in je eigen leven of in de kerk? Waarom zijn die zo aantrekkelijk én tegelijkertijd zo gevaarlijk?
10. Hoe helpt het beeld van God als ‘na-ijverig’ of ‘jaloers’ je om Zijn liefde anders te begrijpen? Wat zegt dat over de manier waarop God relaties ziet?

4. Een tastbare herinnering en vervulde beloften (Jozua 24:25–33)

In het slot van het hoofdstuk verschuift de toon: de dialoog verstomt, en we zien Jozua handelen. Hij sluit het verbond, schrijft de woorden op en plaatst een steen onder een eik bij het heiligdom. Zo’n steen was in de wereld van het Oude Nabije Oosten geen decorstuk, maar een juridische getuige — een object dat bleef staan wanneer menselijke trouw wankelt. Daarom krijgt de steen hier bijna een stem: “Deze steen heeft alle woorden gehoord die de HEER met ons gesproken heeft” (vers 27, NBV21). De steen bewaart wat wij kunnen vergeten.

De drie begrafenissen die volgen — Jozua, Eleazar en de beenderen van Jozef — maken duidelijk dat de cyclus van omzwerven is afgerond. Vooral de begrafenis van Jozefs gebeente in Sichem (Genesis 50:25; 33:19) laat zien dat God beloften vervult die reiken voorbij één generatie. De patriarchen rusten eindelijk in het land dat ooit alleen toekomstmuziek was. Zo weerspiegelt deze scène ook ons geloofsleven: wij leven vaak tussen belofte en vervulling, soms dragend wat anderen ooit zullen zien.

Het laatste vers zegt dat Israël de HEER diende zolang Jozua leefde en zolang de oudsten leefden die zijn werken nog hadden meegemaakt (vers 31). Dat is bemoedigend, maar ook kwetsbaar. Trouw blijkt vaak verbonden aan levende herinnering. Wanneer verhalen niet meer worden doorgegeven, verstomt ook de trouw — iets wat het boek Rechters op pijnlijke wijze bevestigt. De steen onder de eik staat daarom als een blijvende uitnodiging: *vergeet niet wie God is, en vergeet niet wie jullie zijn.*

Samen overleggen

1. Waarom denk je dat God kiest voor een tastbare steen als getuige? Waarom helpt het ons soms om een concrete/tastbaar symbool te houden dat ons herinnert aan wat God in ons leven heeft gedaan?
2. Wat betekent het voor jouw geloof dat God beloften vervult die soms pas generaties later zichtbaar worden? Hoe ga jij om met beloften waarvan je de vervulling nog niet ziet?
3. De trouw van Israël hing samen met levende verhalen. Welke verhalen — persoonlijk of bijbels — houden jouw geloof vandaag levend?

Ik wens je een gezegende en vruchtbare Sabbatschooldialoog.

